

A poznámka na závěr: Přednesené referáty byly publikovány ve sborníku lékařské fakulty UK v Hradci Králové na jaře roku 1968.

Ladislav M. Sobotka

Z činnosti Čs. sociologické společnosti

Cyklus přednášek *Integrace ve společenských vědách*, který pořádala sekce integrální antropologie, zahájil 24. 1. 1968 K. Mácha přednáškou *K předmětu integrální antropologie* (Základní problémy v konfrontaci s výsledky integrální antropologie v uplynulém roce). Dále přednášeli 21. 2. 1968 M. Nakonečný o *Předmětu sociální psychologie a jejího vztahu k ostatním vědám o člověku*. Na schůzce 26. 3. 1968 V. Kadlec zahájil schůzku vzpomínkou na prof. Sorokina. Referát J. Břicháčka *Studium sociálního chování u zvířat* byl další přednáškou cyklu. 24. 4. 1968 referoval V. Kadlec o prof. Jungovi a J. Odehnal o *Podstatě adaptace a socializace jedince*. Ve dnech 5.—7. června 1968 se konalo sympozium na téma *Integrace ve vědách o člověku*. Bylo zahájeno V. Kadlecem, a poté následoval hlavní referát K. Máchy *Problematika integrální antropologie* (K otázkám logiky věd o člověku). Dopoledne prvního dne bylo věnováno přednáškám profesora dr. Ch. Branta z kanadské university v Albertě, *Integrace věd o člověku z hlediska americké antropologie* a doc. dr. H. J. Krysmanského z university v Münsteru, *NSR, Věda jako sociální jednání*. Odpoledne referoval B. Tomsa k metodologickému problému integrální antropologie a O. Osmančík o integralismu v kriminologii. Druhý den pojednal o problematice federalizace A. Fázik, o spolupráci historika a sociologa J. Polišenský a o sociologickém přístupu k člověku J. Šiklová. Poslední den referoval V. Vondráček o depresi z hlediska integralismu, a o kulturní a sociální antropologii v ČSSR J. Suchý. Posledním přednášejícím byl J. Charvát. Sympozium bylo velmi úspěšné, přispělo k myšlence spolupráce věd ve smyslu integrace vědění, což bylo zhodnoceno v závěru předsedy sekce K. Máchy. Jako podkladového materiálu pro sympozium bylo použito Sborníku prací k otázkám integrální antropologie.

Sekci sociologie města byl uspořádán ve dnech 27.—30. 5. 1968 v Liblicích u Mělníka seminář o urbanizaci. Zabýval se jednak faktory urbanizace, jednak sociálními důsledky urbanizace. V úvodní přednášce shrnul J. Musil současné znalosti o úrovni urbanizace a jejích typech v Evropě, M. Kučera přednesl zprávu o vývoji urbanizace v ČSSR, J. Korčák se zamyslel nad vzájemnými vztahy mezi urbanizací, rozvojem průmyslu a energie. I. Vlček ukázal na to, jak působí doprava na urbanizační procesy. O vztazích mezi urbanizací a strukturou národního hospodářství přednesl podnětný referát M. Zbořil. M. Blažek poukázal ve svém příspěvku na některé vztahy mezi urbanizací,

ekonomikou a správním uspořádáním a upozornil na to, jak složité jsou interakce mezi všemi faktory, které přispívají k růstu měst.

V další části semináře, který byl věnován důsledkům urbanizace společnosti, seznámil J. Klabouch účastníky s vývojem správního práva ve střední Evropě a zejména v českých zemích. O tom, jak je zapotřebí sladit proces urbanizace s postavením měst, hovořil J. Kalista ve svém referátu *Urbanizace a státoprávní uspořádání zemí*.

Doc. dr. R. E. Pahl z university v Canterbury systematicky shrnul rozdíly mezi městskou a venkovskou společností a uvažoval o tom, do jaké míry mají ekologické rozdíly sociologickou relevanci. Ivan Szelenyi z Maďarské akademie věd v Budapešti podrobil kritickému rozboru některé urbanistické teorie o okrcích a sousedství na základě svého studia funkce primárních a neformálních skupin ve velkoměstech. Na tyto referáty navázalo v poslední části semináře sdělení V. Matouška, který podal přehled teorií plánování struktury osídlení v Evropě, příspěvek O. Vidlákové a M. Gottlieba o urbofugálních tendencích v současné době, který se zabýval dvojnásobným poměrem obyvatelstva k současné městské civilizaci, a konečně sdělení Z. Malíka o koncepci rozvoje měst a osídlení v Československu. Seminář byl uzavřen přednáškou J. Musila o optimální velikosti města z hlediska sociologického, ve které přednášející odmítl možnost stanovit tento parametr racionálním způsobem a s obecnou platností.

V části semináře zabývající se důsledky urbanizace byly přečteny referáty A. Walise *Kulturní přitažlivost měst* a profesora P. Rybického *Sociologické aspekty urbanizace*. Oba pozvaní autoři, z nichž první pracuje v Polské akademii věd a druhý přednáší na universitě v Krakově, se nemohli zúčastnit semináře.

Během semináře, který měl pracovní charakter, se rozvinula k skupinám referátů bohatá diskuse, která se týkala zejména následujících okruhů otázek: Jak sladit ekonomické výhody koncentrací s požadavky pohody životního prostředí? Do jaké míry je nízká úroveň urbanizace v Československu výhodou nebo nevýhodou? Kde jsou historické příčiny nedostatečné urbanizace naší země? Je účelné a možné zvyšovat tempo urbanizace v Československu? Je urbanizace nezbytné spojena s rozkladem primárních skupin a jsou důsledky urbanizace výlučně záporné?

Jedním z výsledků semináře byl návrh jeho zahraničních účastníků, aby se sekce sociologie města ujala vydávání časopisu věnovaného sociologii města. Vydavatelem by byla Čs. sociologická společnost při ČSAV a časopis by vycházel s podporou některé zahraniční nadace v anglickém jazyce. Jeho redakce by byla v Praze. Účastníci semináře se rovněž dohodli pořádat příští seminář na Moravě, přičemž jeho organizátorem by se stala brněnská pobo-

ka Čs. sociologické společnosti při ČSAV, která má silně rozvinutou skupinu zabývající se sociologickou problematikou měst. Referáty přednesené na semináři v Bibliích a zkrácené znění diskuse budou vydány Čs. sociologickou společností při ČSAV ve zvláštním sborníku.

Sekce sociologie armády se sešla na dvoudenním soustředění 30. a 31. května 1968. Na programu bylo obsáhlé pojednání D. Slejšky o problémech sociologie ve Spojených státech severoamerických a o sjezdu západoněmeckých sociologů, dále pak referáty K. Rychtaříka *Problémy sociologické analýzy armády*, E. Urbánka *Marx a sociální role*, M. Marvana o přípravě sociologů v armádě a o činnosti oborové komise sociologie, a zpráva o činnosti sekce, kterou přednesl M. Purkrábek.

14. 5. 1968 pořádala sekce sociologie průmyslu diskusní odpoledne na téma *Sociologie a metody „Public Relations“*, na programu byly přednášky J. Kohouta *Metody Public Relations*, A. Kohlíka *Základní otázky Public Relations*, J. Kalliberky *Propagace jako faktor aktivního odbytu*, A. Joneše *Současné postavení a úloha reklamy*. 11. června t. r. pro tuto sekci přednášel prof. D. F. Berry, lektor fakulty fízení London School of Economics and Political Sciences na téma *Sociologie a behaviorální vědy*.

Pro sekci sociologie venkova přednášel 15. 3. 1968 J. Vavřík na téma *Zkušenosti a předběžné výsledky výzkumu o sociálních důsledcích mechanizace v zemědělství* a 5. 4. 1968 L. Lopata *Specifické časové vlivy zemědělského prostředí a volný čas družstevního rolnictva*. 13. května 1968 se konalo plenární zasedání sekce sociologie venkova. Na programu byla zpráva J. Taubera o činnosti sekce za uplynulý rok, referát H. Schimmerlinga o větší součinnosti sociologie venkova a zemědělství s praktickou zemědělskou politikou. Dále předsedové jednotlivých odborných komisí, na které je sekce rozdělena, podali zprávu o činnosti a o pracovním programu na letošní rok. Závěrem bylo zvoleno nové předsednictvo sekce. 2. května 1968 se sešli čs. sociologové zemědělství a pracovníci Státních statků v Tachově s lordem Woganem Milfordem z Velké Británie a 3. června t. r. přednášel Gwyn E. Jones z University of Reading v Anglii *O moderních teoriích adopce a šíření inovací v zemědělství*.

Sekce sociologie náboženství uspořádala od ledna do konce června 1968 čtyři schůzky. Na programu byly tyto přednášky: 31. ledna R. Kalivoda *Člověk a svoboda v marxistické antropologii*, 29. února M. Kudílková *K problému tolerance*, A. Molnár *Myšlenková kontinuita české reformace*, P. Bendlová *Zpráva o mezinárodní konferenci sociologie religiozity v Budapešti v dubnu 1968*, a 16. 5. M. Habáň *K problematice náboženské svobody*.

Na schůzce sekce veřejného mínění 26. 6. 1968 podal zprávu J. Bečvář o výzkumech Ústavu veřejného mínění ČSAV v souvislosti s demokratizačním procesem a Č. Adamec o návštěvě v IFOP-ETMAR v Paříži.

Na programu schůzky sekce sociologie národnostní otázky byla diskuse o aktuálních problémech národnostní otázky v současné době a o praktických krocích k posílení role teorie národnostní otázky. Schůzka se konala 24. dubna 1968.

Prof. dr. J. Mokre z Institutu sociologické fakulty věd právních a státní University ve Štýrském Hradci přednášel 14. 2. 1968 pro členy sekce sociologie rodiny a mládeže na téma *Zpráva o práci a výsledcích Sociologického institutu na universitě ve Štýrském Hradci* a pro členy sekce sociologie politických a právních vztahů 16. 2. na téma *Právo přirozené a právo pozitivní*.

Dále byly pro pražské členy uspořádány přednášky J. Krále *Sorokinovo třídění sociologických směrů let 1925–1965* (28. 2. 1968), V. Kadlece *In memoriam prof. Emanuela Chalupného (k deseti letům jeho úmrtí)* 20. 5. 1968. Ze zahraničních hostů přednášeli dr. Eli Ginzberg, profesor Kolumbijské University a ředitel Institutu pro zachování lidských zdrojů a poradce kancláře presidenta od r. 1954, na téma *Techologie a sociální změny*, 18. 4. 1968 prof. dr. A. Etzioni z katedry sociologie Kolumbijské University v New Yorku o *Problémech aktivní společnosti*, 20. 6. 1968 prof. dr. Singer z Michiganské university *Teorie a kvantitativní metody v sociologii a politické vědě*, 1. 7. 1968 prof. K. W. Deutsch z university v Yale (USA) *K současným problémům politického vývoje v USA*. 6. června se konalo diskusní odpoledne se skupinou západoněmeckých sociologů z Kolína nad Rýnem. Inž. T. A. Herz hovořil na téma *Výzkum pravicového radikalismu*, dr. M. Klein *Organizace německého sociologického výzkumu na příkladu sociologie školství*, inž. J. van Koolwijk *Metodologie a metody*, dr. F. U. Pappi *Školy a směry výzkumů v německé sociologii*.

6. května 1968 byl z podnětu Čs. sociologické společnosti při ČSAV a Komise sociologie při vědeckém kolegiu filosofie a sociologie ČSAV svolán mimořádný sjezd čs. sociologů. Sjezd zahájil J. Solař, předseda Čs. sociologické společnosti, dále hovořili J. Klofáč o úloze sociologie v současné společenské situaci, R. Roško o současném stavu a problémech rozvoje sociologie na Slovensku a P. Machonin o činnosti sociologů ve vědeckém kolegiu filosofie a sociologie ČSAV. Hlavní výbor Čs. sociologické společnosti se na svém zasedání zabýval usnesením mimořádného sjezdu a přistoupil k realizaci bodů, které se bezprostředně týkají Čs. sociologické společnosti.

Alena Gabalová

Z činnosti Slovenskej sociologickej spoločnosti

5. februára 1968 sa zišiel na druhej pracovnej schôdzke prípravný výbor Seminára k metodológii dejín slovenskej sociológie, ktorý bol v dňoch 7. a 8. októbra t. r. v Smoleniciach.

12. februára 1968 hostovala sekcia sociológie práva významného rakúskeho právnicka a vedca, riaditeľa Sociologického ústavu a Ústavu filozofie práva Univerzity Graz, prof. DDr. Johanna Mokre. Prednášal na tému *Prirodzené a pozitívne právo*.

21. februára 1968 zasadal výbor sekcie sociológie zdravotníctva. Za nového vedúceho sekcie menoval Miloša Tichého.

5. marca 1968 bol otvorený v Dome techniky, Bratislava, Kocelova 17, Klub sociológov. Podujatie zahájil predseda hostiteľskej organizácie, KR VTS, Pavel Stahl. Otvárací prívet predniesol predseda Slovenskej sociologickej spoločnosti Martin Katriak. Činnosť klubu zahájil prednáškou *Výskumy participácie a participačná hypotéza v americkej sociológii* vedecký pracovník Sociologického ústavu ČSAV, Dragoslav Slejška. Klub je otvorený každý útorok od 14–18 hod.

13. februára 1968 opäť zasadal prípravný výbor Seminára k metodológii dejín slovenskej sociológie.

19. marca 1968 prednášal v Klube sociológov členom sekcie sociológie práce Ján Pichňa na tému *Sociologické aspekty fluktuácie*.

26. marca 1968 sa v Klube sociológov uskutočnila prednáška vedúcej sekcie socio-

lógie rodiny a zamestnanej ženy, Jolany Jančovičovej, *K aktuálnym otázkam rodiny v súčasnej industriálnej spoločnosti*.

29. marca 1968 bola hosťom sekcie sociológie kultúry a masovej kultúry pracovníčka Pedagogického ústavu z Varšavy, dr. Janina Koblewska. Prednášala na tému *Výsledky poľských výskumov vplyvu filmu, rozhlasu a televízie na mládež*.

2. a 9. apríla 1968 zasadalo Predsedníctvo Slovenskej sociologickej spoločnosti.

9. a 30. apríla sa zišla v Klube sociológov sekcia sociológie vidieka na diskusiu k prednáškam Elígie Turi - Nagyovej *O problémoch výuky rurálnej sociológie* a Alexandra Hirnera *Skúsenosti z komplexného sociologického výskumu obce Senča (Svätuša)*.

23. apríla 1968 zasadala sekcia sociológie kultúry a masovej kultúry. Na programe mala otázky vydania Zborníka zo seminára v Trenčianskych Tepliciach a organizačné otázky.

24. apríla 1968 pre sekciu sociológie zdravotníctva prednášal Dušan Provazník na tému *K vymedzeniu predmetu sociológie zdravotníctva*.

24. apríla 1968 rokovala sekcia metodológie o projekte výskumu obytného prostredia v Bratislave. Informoval Ján Zemko, pracovník Ústavu architektúry a stavebníctva SAV.

25. apríla 1968 zasadal výbor Slovenskej sociologickej spoločnosti.

3. mája 1968 sa zišlo Predsedníctvo Slovenskej sociologickej spoločnosti.

Libuša Friedorá